

ARAŞTIRMA MAKALESİ

**TÜRKİYE’DE FAALİYET TABANLI MALİYETLEME VE
ZAMANA DAYALI FAALİYET TABANLI MALİYETLEME
ALANINDAKİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İÇERİK ANALİZİ¹**

***CONTENT ANALYSIS OF GRADUATE THESES IN THE FIELD OF
ACTIVITY BASED COSTING AND TIME DRIVEN ACTIVITY BASED
COSTING IN TURKEY***

Hatice ŞAHİNGÖZ*
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf DİNÇ**

ÖZ

Bu çalışmanın amacı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (FTM) ve Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (ZDFTM) alanlarında 2004-2019 yılları arasında yayınlanan yüksek lisans ve doktora tezlerini incelemektir. Araştırmada, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri tabanındaki verilerden yararlanılmıştır. Veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Çalışmada, 2004-2019 yılları arasında Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (FTM) ve Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (ZDFTM) alanlarında yazılan yüksek lisans ve doktora tezleri iki ayrı ana kategoriye ayrılmıştır. Önce Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (FTM), sonra Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (ZDFTM) yöntemi için; yıl, tür, dil, ele alınan konu, anabilim dalı ve danışman unvanı açısından incelenmiştir ve sonuç bölümünde birbirleriyle mukayese edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Faaliyet Tabanlı Maliyetleme, Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme, İçerik Analizi

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate graduate theses published between years 2004-2019 in the field of Activity Based Costing (ABC) and

¹ Bu çalışma, Hatice Şahingöz’ün Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde hazırlanan “Türkiye’de Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Alanında 2004-2019 Yılları Arasında Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi” Başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

* Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme ABD, Muhasebe-Finansman Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, hattat37@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0001-6110-0732.

** Kırıkkale Üniversitesi, İİBF, yusufdinc@hotmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-2221-737X

Time Driven Activity Based Costing (TDABC). In the research, are utilized from the database of National Thesis Center of the Higher Education Council. Data were analysed with content analysis. In the study, master's and doctoral theses written in the fields of Activity Based Costing (ABC) and Time Driven Activity Based Costing (TDABC) between 2004 and 2019 are divided into two separate main categories. For Activity-Based Costing (ABC) first, and then Time-Based Activity-Based Costing (TDABC) method; It was examined in terms of year, kind, language, subject, department and title of advisor. And in the conclusion part, they are compared with each other.

Keywords: Activity Based Costing, Time Driven Activity Based Costing, Content Analysis

1. GİRİŞ

Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (FTM) ve Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (ZDFTM), çağdaş maliyet yöntemleri arasında yer almaktadır. Küreselleşme ile birlikte geleneksel maliyet yöntemlerinin yetersiz kalması sebebiyle faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemi geliştirilmiştir. İleriki zamanlarda ise daha sağlıklı maliyet bilgisi elde etmek ve FTM sistemindeki sorunların giderilmesini sağlamak için ZDFTM sistemi geliştirilmiştir.

Üretimdeki yenilikler (otomatik makine vb.) imalat ile direkt işçilik giderleri arasındaki ilişkinin azalmasına ve genel üretim giderlerinin mamullere dağıtımında faydalanılan anahtar olan direkt işçilik giderlerinin artık elverişli olmayacağını anlaşılmaya neden olmuştur (Civelek ve Özkan, 2008, s.624).

Mamul maliyetinin daha doğru ve sağlıklı bir şekilde ölçümü için 1980'li yıllarda faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemi geliştirilmiştir (Erdoğan ve Saban, 2010, s.534). FTM yöntemi, kaynakları faaliyetlerin tükettiği ve faaliyetleri de mamullerin tükettiği varsayımından hareket eder (Civelek ve Özkan, 2011, s.283-284). FTM modeli, güncellenmesi zor olan, kullanılmayan kapasite potansiyelini göz ardı eden bir sistemdir (Kaplan ve Anderson, 2007, s.7).

Bu zorlukların giderilmesi için geliştirilen ZDFTM ise faaliyet belirleme safhasını atladığı için geleneksel faaliyet tabanlı maliyetlemenin masraflı, zaman alıcı, objektif olmayan öznel faaliyet araştırmaları işlemlerinden uzak durmaktadır (Erdoğan ve Saban, 2010, s.549).

FTM ve ZDFTM ile ilgili yukarıda verilen açıklamalardan sonra, bu çalışmada literatür incelemesine geçilmiş olup ardından araştırmanın amacı,

önemi, yöntemi, kapsamı ve kısıtlarına yer verilmiş ve çalışmaya esas teşkil eden tezlerin içerik analizi gerçekleştirilerek araştırmanın bulguları değerlendirilmiştir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Dönmez (2011), 1970-2008 yılları arasında çağdaş yönetim muhasebesindeki yöntemler hakkında SSCI'DA dizinlenen dergilerde literatür taraması yapmıştır.

Alkan (2014), Türkiye'de 1984-2012 arasındaki dönemde muhasebe alanındaki lisansüstü tezler ile ilgili yaptığı araştırmada içerik analizi yöntemini kullanmıştır.

Duman ve diğerleri (2014), faaliyet tabanlı maliyetleme yaklaşımına yönelik literatür taraması yapmışlardır.

Okutmuş ve diğerleri (2014), yaptıkları nitel çalışma ile çağdaş maliyet yöntemleri şeklinde isimlendirilen yöntemlerin ortaya çıkmasına yönelik değerlendirmelerde bulunmuşlardır.

Şentürk ve Fındık (2015), Türkiye'deki 2005-2014 döneminde akademik araştırma dergilerinde yayınlanan muhasebe alanındaki makalelerin içerik analizini yapmışlardır.

Akın ve Onat (2016), çağdaş maliyet yönetimine ilişkin teknikler ile bu tekniklerin 2000 - 2014 yılları arasında lisansüstü tezlerde ele alınmasına yönelik bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmada, Faaliyet tabanlı maliyetleme konusunun doktora tezleri içerisinde birinci sırada olduğu, yüksek lisans tezleri içerisinde ise ikinci sırada yer aldığı tespit edilmiştir.

Tosunoğlu ve Çam (2016), Türkiye'de maliyet alanındaki doktora ile yüksek lisans tez çalışmaları hakkındaki araştırmalarında söz konusu tezlerin konularına göre dağılımında, faaliyet tabanlı maliyetleme konusunun en çok tercih edilen 2. konu olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Çil Koçyiğit ve Şenay (2018), Türkiye'de 1978-2018 arasındaki dönemde muhasebe ve finansman alanında yazılmış olan sağlık yönetimi anabilim / bilim dalındaki lisansüstü tezleri değerlendirdiklerinde, tezlerin en fazla maliyet muhasebesi konularında çalışılmış olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Fidan ve Ağırbaş (2018), muhasebe ve finansman alanında sağlık kurumlarında, yüksek lisans, tıpta uzmanlık ve doktora tezlerine yönelik çalışmaları içerik analizi ile analiz etmişlerdir.

Yeşil ve Akyüz (2018), muhasebe alanında kaleme alınan doktora tezlerine yönelik bibliyometrik analiz ile faaliyet tabanlı maliyetlemenin en fazla çalışılan konular arasında olduğunu tespit etmişlerdir.

Fidan ve Akpınar (2019), faaliyet tabanlı maliyetleme yönteminin sağlık işletmelerinde uygulanmasına etki eden faktörlerin belirlenmesine ilişkin çalışma yapmışlardır.

Doğan ve Altınkaynak (2019), Muhasebe ve finans alanındaki lisansüstü tezlerin içerik analizini yapmışlardır ve “faaliyet tabanlı maliyetleme” konusunun, maliyet muhasebesindeki konular içerisinde en fazla çalışılan alt konu olduğuna ilişkin tespitlerini paylaşmışlardır.

Pazarçeviren ve Ala (2019), Türkiye’de faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemlerinin sağlık sektörlerinde kullanılmasına ilişkin literatür taraması yapmışlardır ve sağlık sektöründeki maliyetleme araştırmalarında faaliyet tabanlı maliyetleme yönteminin daha güvenilir ve doğru sonuçlar verdiği neticesine varmışlardır.

Kızıyalçın (2020), 2010-2019 arasındaki dönemde lisansüstü tez çalışmalarında ve ULAKBİM TR Dizin’deki çalışmalarda modern maliyetleme yöntemlerinin ne kadar çalışıldığını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada en çok çalışılan konunun faaliyet tabanlı maliyetleme olduğunu tespit etmiştir.

Parlak (2020), Türkiye’de 1984-2019 arasındaki dönemde yayımlanan muhasebe denetimine ilişkin lisansüstü tezleri yapısal yönden incelemiştir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Çalışmanın amacı; FTM ve ZDFTM alanlarına ilişkin 2004 - 2019 yılları arasında yayınlanan doktora ve yüksek lisans tezlerine yönelik içerik analizi gerçekleştirmek ve bu alanda araştırma yapacak araştırmacılara yardımcı olmaktır. Bu çalışma; çağdaş maliyet yöntemleri arasında yer alan FTM ve ZDFTM’nin zaman içindeki seyrinin ortaya konulması, tez çalışmalarındaki değişim ve gelişimin değerlendirilmesine olanak sağlaması açısından önemlidir.

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yöntemi Sosyal Bilimlerde ve nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir. İçerik analizi, yorumlamanın kontrollü bir şekilde yapılması gayretidir (Bilgin, 2014, s.1).

Bu çalışmanın verileri FTM ve ZDFTM konularında 2004 - 2019 yılları arasında yayınlanmış olan lisansüstü tezlere YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı aracılığıyla erişilmesiyle sağlanmıştır. Araştırmada, 2004 - 2019 yılları arasında FTM ve ZDFTM alanlarında yazılan doktora ve yüksek lisans tezleri 2 ayrı ana kategoriye ayrılarak önce FTM sonra ZDFTM yöntemi için; yıl, tür, dil, ele alınan konu, anabilim dalı, danışman unvanı açısından içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir.

FTM ve ZDFTM yöntemlerinin karşılaştırılması şeklinde bulunan tezler ile bu iki yöntemin aynı tez başlığı altında yer aldığı tezler, ZDFTM kategorisinde değerlendirilecektir. Bunun sebebi ise söz konusu tezlerin içeriğinden ZDFTM'nin daha etkin sonuçlar verdiği ve daha avantajlı olduğu sonucuna ulaşılmış ve bu sonucun verilmek istenen mesaj olmasından kaynaklanmaktadır.

5. ARAŞTIRMANIN KISITLARI

Araştırmanın kısıtları:

2004-2019 yılları arasında erişimine izin verilmeyen lisansüstü tezler araştırmaya dahil edilmemiştir.

2004 öncesi yıllarda yazılan lisansüstü tezlerin erişilebilen kısmının, erişilemeyen kısmından fazla olması araştırma sonuçlarını yanıltacağı düşüncesiyle araştırmaya dahil edilmemiştir.

Faaliyet Tabanlı Bütçeleme ile Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Bütçeleme başlıkları altında bulunan lisansüstü tezlerin, araştırma konumuzla ilgisinin bulunmasına rağmen muhteviyat olarak araştırma konumuzla birebir örtüşmemesi nedeniyle araştırmaya dahil edilmemiştir.

6. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırmada FTM ve ZDFTM ile ilgili olan tezler 2 ana kategoriye ayrılarak ayrı ayrı incelenmiştir. FTM ve ZDFTM'nin karşılaştırılması şeklinde bulunan tezler ise ZDFTM kategorisinde ele alınmıştır. Bunun sebebi ise söz konusu tezlerin içeriğinden ZDFTM'nin daha etkin sonuçlar verdiği ve daha avantajlı olduğu sonucuna ulaşılmış ve bu sonucun verilmek istenen mesaj olmasından kaynaklanmaktadır.

6.1. Türkiye’de 2004-2019 Yılları Arasında Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Alanında Yayınlanan Lisansüstü Tezlerle Yönelik İçerik Analizi

Aşağıda yer alan Tablo 1’de Faaliyet Tabanlı Maliyetleme alanındaki lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 1. FTM Alanında Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Yıllara ve Türlerine Göre Dağılımı

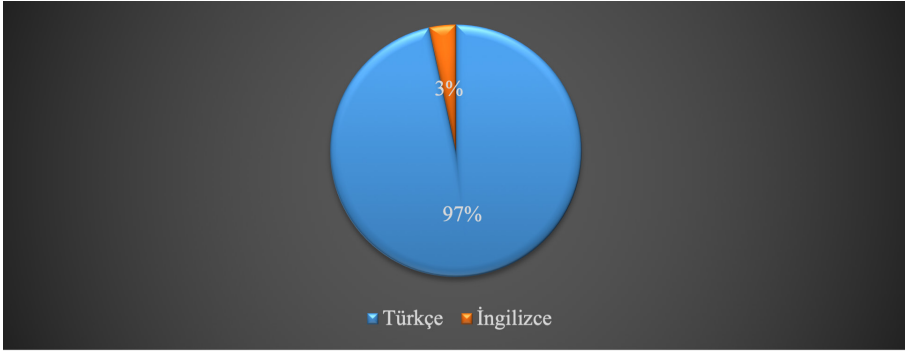
Yıl	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
2004	5	1	6
2005	3	1	4
2006	10	2	12
2007	12	3	15
2008	4	2	6
2009	4	3	7
2010	9	3	12
2011	5	2	7
2012	1	1	2
2013	2	0	2
2014	1	0	1
2015	4	3	7
2016	7	1	8
2017	6	2	8
2018	2	3	5
2019	14	1	15
Toplam	89	28	117

FTM alanında 2004-2019 yılları arasında Tablo 1’de görüldüğü gibi 89 adet yüksek lisans ve 28 adet doktora tezi olmak üzere 117 adet tez yazılmıştır. En çok tez yazılan yıl 15’er adet ile 2019 ve 2007 yılları olmuştur. 2019 ve 2007 yıllarını 12’şer adet tez ile 2010 ve 2006 yılları takip etmektedir. En az tez yazılan yıl ise 1 adet tez ile 2014 yılıdır. FTM alanındaki tezlerin yaklaşık olarak %76’sı yüksek lisans, %24’ü doktora tezinden oluşmaktadır.

89 adet yüksek lisans tezinden 14’ü 2019 yılında yazılmış olup 2019 yılı en çok yüksek lisans tez çalışmasının yapıldığı yıl olarak Tablo 1’deki yerini

almıştır. 2019 yılını 12 adet yüksek lisans tezi ile 2007 yılı takip etmektedir. FTM alanındaki yüksek lisans tezlerinin %16'sı 2019 yılında yazılmıştır.

FTM alanında yazılan 28 adet doktora tezinden 2007, 2009, 2010, 2015 ve 2018 yılları 3'er adet tez ile en fazla doktora tez çalışmalarının yapıldığı yıllar olarak Tablo 1'deki yerini almış olup; 2013 ve 2014 yılları ise doktora tezinin hiç yazılmadığı yıl olarak Tablo 1'de mevcuttur.

Grafik 1. Tezlerin Yazım Diline Göre Dağılımı

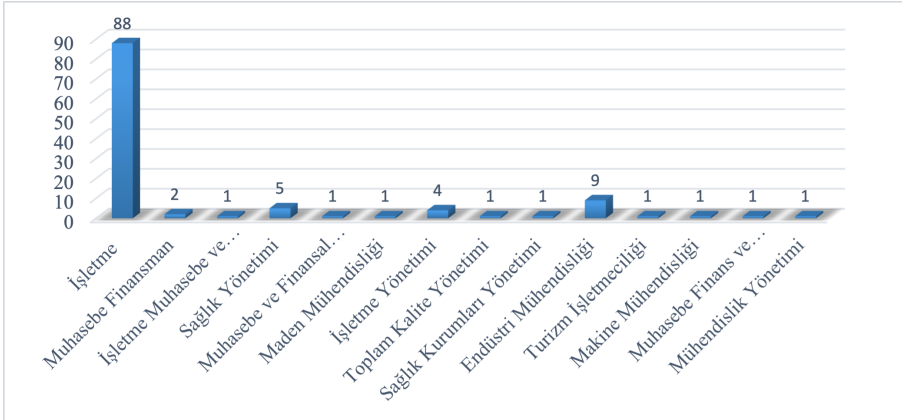
2004-2019 yılları arasında FTM alanında yazılan 117 adet tezin 113 adeti Türkçe, 4 adeti İngilizce tezinden oluşmaktadır. Bir diğer ifadeyle; FTM alanındaki tezlerin %97'si Türkçe ve %3'ü İngilizce olarak yazılmıştır.

Tablo 2. FTM Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	3	3	6
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	3	0	3
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	1	0	1
Galatasaray Üniversitesi	1	0	1
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	2	1	3
İstanbul Okan Üniversitesi	2	0	2
Süleyman Demirel Üniversitesi	8	1	9
Pamukkale Üniversitesi	1	0	1
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	0	1
Hacettepe Üniversitesi	1	0	1
Gazi Üniversitesi	3	2	5
Sakarya Üniversitesi	8	3	11
Selçuk Üniversitesi	2	3	5
Beykent Üniversitesi	5	0	5
Işık Üniversitesi	1	0	1
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	0	1	1
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	1	0	1
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	0	1
Türk Hava Kurumu Üniversitesi	1	0	1
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	0	1
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	1	0	1
Bahçeşehir Üniversitesi	1	0	1
İstanbul Üniversitesi	1	3	4
Atatürk Üniversitesi	0	3	3
Marmara Üniversitesi	4	1	5
Ankara Üniversitesi	2	0	2
Adıyaman Üniversitesi	1	0	1
Çukurova Üniversitesi	2	2	4
Dokuz Eylül Üniversitesi	5	1	6
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1	0	1
Uludağ Üniversitesi	2	0	2
Dumlupınar Üniversitesi	4	1	5
Kırıkkale Üniversitesi	1	0	1
Akdeniz Üniversitesi	0	2	2
Fatih Üniversitesi	2	0	2

Erciyes Üniversitesi	1	1	2
Kocaeli Üniversitesi	6	0	6
Yıldız Teknik Üniversitesi	3	0	3
İstanbul Teknik Üniversitesi	1	0	1
Deniz Harp Okulu	1	0	1
Maltepe Üniversitesi	1	0	1
Fırat Üniversitesi	1	0	1
Afyon Kocatepe Üniversitesi	2	0	2
Toplam	89	28	117

2004-2019 yılları arasında Tablo 2’de görüldüğü gibi 43 üniversitede FTM alanında lisansüstü çalışması yapılmıştır. 11 adet tez ile Sakarya Üniversitesi FTM alanında en fazla çalışma yapan üniversite olmuştur. Sakarya Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitesi’nde 8’er adet yüksek lisans tezi yazılmış olup en çok yüksek lisans tez adedinin bu iki üniversiteye ait olduğu görülmektedir. Doktora alanında ise en fazla tez çalışması yapan üniversiteler 3’er adet tez ile Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi olmuştur.

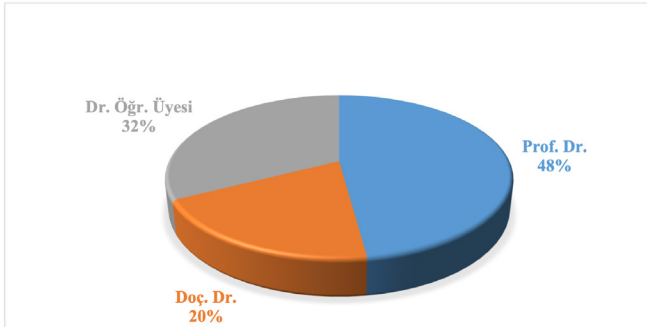
Grafik 2. Anabilim Dalına Göre Tezlerin Dağılımı

2004-2019 yılları arasında Grafik 2’de görüldüğü gibi FTM alanında en fazla tez işletme anabilim dalında yazılmıştır. 117 adet tezin 88’i işletme anabilim dalına aittir. Endüstri mühendisliği ikinci, sağlık yönetimi üçüncü, işletme yönetimi dördüncü ve muhasebe finansman anabilim dalı beşinci sıradadır.

Tablo 3. Tezlerin Konulara Göre Dağılımı

Konularına Göre Dağılım	Adet
FTM	98
FTM İle Ekonomik Katma Değer (EVA) Yöntemlerinin Birlikte Kullanımı	3
Bulanık FTM	2
FTM ve Kalite Maliyetleme	2
FTM Temelinde Ürün Yaşam Seyri Maliyetlemesi	1
Altı Sigma ile Bütünleşik FTM	1
Optimal Ürün Karmasında Kısıtlar Teorisi ile FTM Yöntemi	1
FTM ile Balanced Scorecard'ın Bütünleştirilmesi	1
Toplam Kalite Yönetiminde FTM	1
FTM'nin Temel Mali Tablolar Üzerindeki Etkisi	1
FTM Temelinde Kurumsal Kaynak Planlama Sisteminin Geliştirilmesi	1
Proje Yönetimi ve FTM	1
Başabaş Noktası Analizinde FTM	1
Müşteri Karlılık Analizinde FTM	1
Maliyet Yöntemlerinin Sağlık İşletmelerinde Uygulanmasına Akademisyenlerin Bakışı	1
Kaynak Tüketim Muhasebesinin Geleneksel ve FTM Yöntemleriyle Karşılaştırılması	1
TOPLAM	117

2004-2019 yılları arasında FTM alanında Tablo 3'de görüldüğü gibi en fazla tez FTM konusunda yazılmıştır. Bu FTM konusunun içeriğini FTM'nin farklı sektörlerde uygulanması, geleneksel yöntem ile kıyaslanması oluşturmaktadır. Bunun dışındaki konularda yazılan yukarıdaki tabloda yer verilen konular ise FTM ile birlikte kullanıldıkları, bütünleştirildikleri için tablodaki yerlerini almışlardır.

Grafik 3. Tezlerin Danışman Unvanına Göre Dağılımı

2004-2019 yılları arasında Grafik 3’te görüldüğü gibi FTM alanında yazılan lisansüstü tezlerin %48’i Profesör Doktor (Prof. Dr.), %32’si Doktor Öğretim Üyesi (Dr. Öğr. Üyesi) ve %20’si Doçent Doktor (Doç. Dr.) unvanlarına sahip danışmanların öncülüğünde yazılmıştır. 30352 sayılı ve 06 Mart 2018 tarihli resmi gazete ile yardımcı doçent ibaresinin doktor öğretim üyesi şeklinde değiştirildiği belirtilmiş olup yukarıdaki sınıflandırmada da bu değişiklik göz önünde bulundurulmuştur.

6.2. Türkiye’de 2004-2019 Yılları Arasında Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Alanında Yayınlanan Lisansüstü Tezlere Yönelik İçerik Analizi

Aşağıda yer alan Tablo 4’te Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme alanındaki lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı verilmiştir.

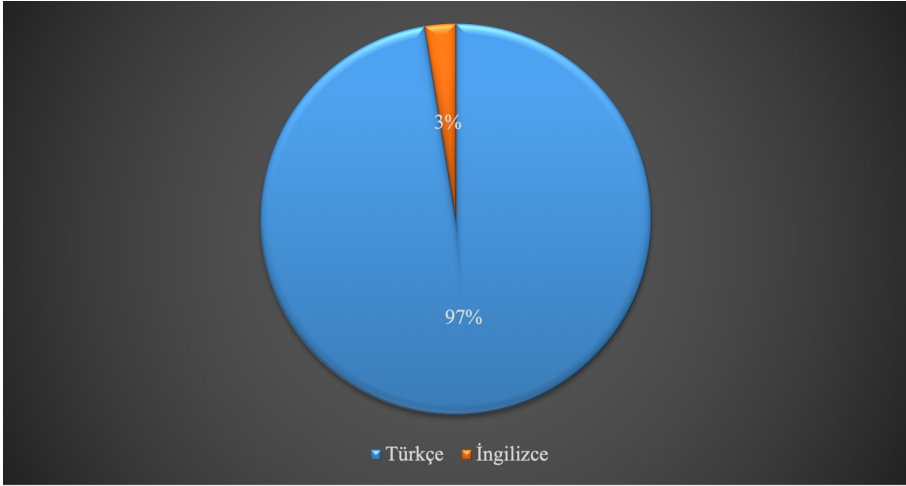
Tablo 4. ZDFTM Alanında Yayınlanan Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
2004	0	0	0
2005	0	0	0
2006	0	0	0
2007	0	1	1
2008	1	1	2
2009	1	0	1
2010	0	0	0
2011	1	1	2
2012	0	2	2
2013	0	0	0
2014	0	4	4
2015	1	2	3
2016	1	2	3
2017	4	2	6
2018	2	2	4
2019	8	3	11
Toplam	19	20	39

Tablo 4'te görüldüğü gibi; ZDFTM alanında 2004-2019 yılları arasında 19 adet yüksek lisans tezi ve 20 adet doktora tezi olmak üzere toplam 39 adet lisansüstü tez yayımlanmıştır.

En çok tez yazılan yıl 11 adet ile 2019 yılıdır. 2004, 2005, 2006, 2010, 2013 yıllarında ise hiç tez yazılmamıştır. ZDFTM alanındaki tezlerin %51'i doktora ve %49'u yüksek lisans alanında yazılmıştır.

Tablo 4'te görüldüğü gibi; en fazla yüksek lisans tezi 8 adet ve %42 oran ile 2019 yılında, en çok doktora tezi ise 4 adet ve %20 oran ile 2014 yılında yazılmıştır.

Grafik 4. Tezlerin Yazım Diline Göre Dağılımı

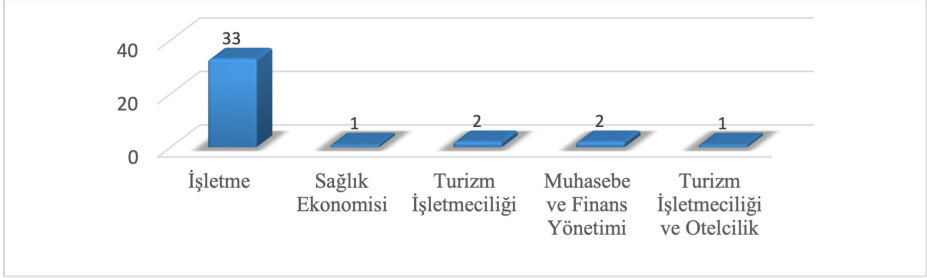
ZDFTM alanında 2004-2019 yılları arasında yazılan 39 adet tezin 38'i Türkçe ve 1'i İngilizce olarak yazılmıştır. Grafik 4'te görüldüğü gibi yüzdesel olarak; ZDFTM alanında yazılan tezlerin %97'sinde Türkçe dili kullanılmıştır. %3'ü ise İngilizce olarak yazılmıştır.

Tablo 5. ZDFTM Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
İstanbul Üniversitesi	1	0	1
Başkent Üniversitesi	1	0	1
Yıldız Teknik Üniversitesi	0	1	1
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	0	1
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	1	2
Bahçeşehir Üniversitesi	1	0	1
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	0	1	1
Selçuk Üniversitesi	0	1	1
Arel Üniversitesi	0	1	1
İstanbul Aydın Üniversitesi	2	0	2
Kafkas Üniversitesi	1	0	1
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	1	1	2
Celal Bayar Üniversitesi	1	0	1
Adnan Menderes Üniversitesi	0	2	2
Akdeniz Üniversitesi	1	2	3
Marmara Üniversitesi	1	3	4
Çukurova Üniversitesi	1	4	5
Kırıkkale Üniversitesi	0	1	1
Sakarya Üniversitesi	0	1	1
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	0	1
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	1	0	1
Bartın Üniversitesi	1	0	1
Eskişehir Anadolu Üniversitesi	0	1	1
Süleyman Demirel Üniversitesi	1	0	1
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	1	0	1
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	1	0	1
Toplam	19	20	39

ZDFTM alanında Tablo 5'te görüldüğü gibi 26 üniversitede lisansüstü tez çalışması yapılmıştır. En fazla tez 5adet ile Çukurova Üniversitesinde yazılmıştır.

Yüksek lisans alanında en fazla tez 2 adet olarak İstanbul Aydın Üniversitesinde yazılmıştır. Doktora alanında en fazla tez 4 adet olarak Çukurova üniversitesinde yazılmıştır.

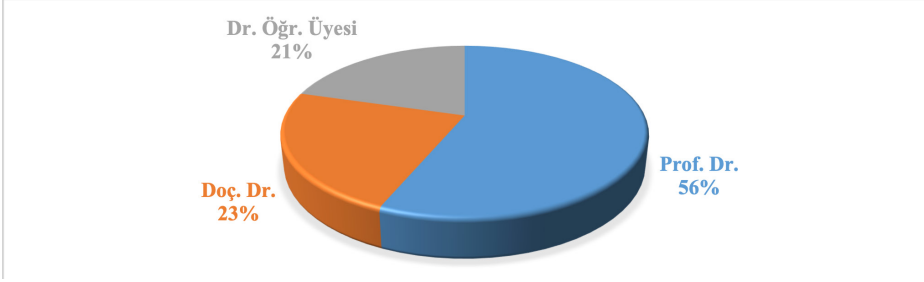
Grafik 5. Tezlerin Anabilim Dalına Göre Dağılımı

ZDFTM alanında Grafik 5’te görüldüğü gibi en fazla tez çalışması işletme anabilim dalı tarafından yapılmıştır. 39 adet tezin 33’ü işletme anabilim dalına aittir.

Tablo 6. ZDFTM’nin Konulara Göre Dağılımı

Konularına Göre Dağılım	Adet
ZDFTM	27
Endüstri 4.0 Çerçevesinde ZDFTM	1
Bulanık ZDFTM	1
ZDFTM ve Veri Zarflama Analizinin Birlikte Kullanılması(Menü Analizinde)	1
Kârlılık Analizinde ZDFTM	5
Kaynak Tüketim Muhasebesinin ZDFTM ile Karşılaştırılması	2
Kısıtlar Teorisi ve ZDFTM Entegrasyonu	1
ZDFTM’nin Menü Mühendisliği Analizinde Kullanılması	1
TOPLAM	39

Tablo 6’da ZDFTM şeklinde yer alan konunun içeriğinde ZDFTM yöntemi, farklı sektörlerde uygulaması, geleneksel maliyet yöntemleri ve FTM ile uygulama üzerinden karşılaştırılması gibi başlıklar yer almakta olup 39 adet tezin 27’si yani %69’u bu konuda yazılmıştır. Diğer konu başlıkları ise aynı tabloda gösterilmektedir.

Grafik 6. Tezlerin Danışman Unvanına Göre Dağılımı

2004-2019 yılları arasında Grafik 6’da görüldüğü gibi ZDFTM alanında yazılan lisansüstü tezlerin %56’sı Prof. Dr. , %23’ü Doç. Dr. ve %21’i Dr. Öğr. Üyesi unvanlarına sahip danışmanların öncülüğünde yazılmıştır.

SONUÇ

Bu çalışmada 2004-2019 yılları arasında FTM ve ZDFTM alanında yapılan lisansüstü tezlere yönelik içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır. Öncelikle FTM alanında yayınlanan lisansüstü tez sayısı ZDFTM alanından daha fazladır. Bunu FTM alanının ZDFTM ye göre daha çok tercih edildiği şeklinde yorumlanabileceği gibi ZDFTM’nin, FTM’nin güncellenmiş hali olması sebebiyle daha sonradan geliştirilmiş olmasına da bağlanabilir.

FTM alanındaki tezlerin %76’sı yüksek lisans, %24’ü doktora tezidir. ZDFTM alanındaki tezlerin %51’i doktora ve %49’u ise yüksek lisans alanında yazılmıştır. FTM alanındaki yüksek lisans ve doktora sayısı arasında yüzdesel olarak farkın çok olduğu fakat ZDFTM alanındaki yüksek lisans ve doktora tez sayılarının yüzdesel olarak birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir.

FTM ve ZDFTM alanındaki çalışmalarda Türkçe dili %97 oranında tercih edilmekle birlikte ikinci ve son sırada bulunan İngilizce dilinin tercih edilme oranı %3 olarak tespit edilmiştir.

FTM alanında en fazla tezin yazıldığı üniversite Sakarya Üniversitesi iken ZDFTM alanında Çukurova üniversitesi birinciliğe hak kazanmıştır.

FTM ve ZDFTM alanındaki lisansüstü çalışmaların anabilim dalına göre dağılımından işletme anabilim dalının payının daha büyük olduğu ortadadır.

FTM ve ZDFTM alanındaki tezlerin danışman unvanına göre dağılımına baktığımızda ise Prof. Dr. unvanlı danışmanların danışmanlığında yazılan tezlerin diğer öğretim üyeleri danışmanlığında yazılan tezlerden daha fazla olduğu anlaşılmıştır.

FTM ve ZDFTM alanında yazılan tezlerin konularına göre dağılımında ise; yöntemlerin uygulanabilirliğini göstermek adına sistem hakkında bilgiler verildikten sonra farklı sektörlerdeki uygulamalarına yer verilmiştir. Böylece yöntemin işleyişi hakkında teorik ve uygulama birleştirilmiştir.

Bu çalışmanın FTM ve ZDFTM alanında tez yazacak öğrencilere ve çalışma yapacak araştırmacılara faydalı olması ve yol göstermesi beklenmektedir.

KAYNAKÇA

Akın, O. ve Onat, O.K. (2016). Modern Maliyet Yöntemi Teknikleri ve 2000-2014 Döneminde Bu Teknikleri Ele Alan Lisansüstü Tezlere Dair Bir Değerlendirme. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(5), 6-15.

Alkan, G. (2014). Türkiye’de Muhasebe Alanında Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma(1984-2012). *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (61), 41-52.

Bilgin, N. (2014). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknikler ve Örnekler Çalışmalar*. 3. Bs. Ankara: Siyasal Kitabevi

Civelek, M. ve Özkan, A. (2008). Maliyet ve Yönetim Muhasebesi. Yenilenmiş 5. Bs. Ankara: Detay Yayıncılık

Civelek, M. ve Özkan, A. (2011). *Temel ve Tekdüzen Maliyet Muhasebesi*. 5. Bs. Ankara: Detay Yayıncılık

Çil Koçyiğit, S. ve Şenay, F. (2018). 1978-2018 Yılları Arasında Türkiye’de Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı/Bilim Dalında Muhasebe ve Finansman Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 21(2), 303-312.

Doğan, Ö. ve Altunkaynak, F. (2019). Muhasebe ve Finans Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir İçerik Analizi. *İşletme Bilimi Dergisi*, 7(1), 131-150.

Dönmez, A., Karausta, T. ve Ersoy, A. (2012). Social Sciences Citation Index'e Kayıtlı Dergilerde Çağdaş Yönetim Muhasebesi Yöntemlerine İlişkin Literatür Taraması ve Analizleri(1970-2008). *Journal of Yaşar University*, 7(25), 4357-4377.

Duman, H., Apak, İ. ve Yücenurşen, M. (2014). Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yaklaşımı: Literatür Taraması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 1(1), 56-64.

Erdoğan, N. ve Saban, M. (2010). *Maliyet ve Yönetim Muhasebesi*. Genişletilmiş 5. Bs. *İstanbul: Beta Yayıncılık*

Fidan, C. ve Ağırbaş, İ. (2018). Türkiye'de Sağlık Kurumlarında Muhasebe Ve Finansman Alanında Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi: 1992-2018 Dönemi. 2. *Uluslararası 12. Ulusal Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresi kitabı s.985-995*.

Fidan, C. ve Akpınar, S. (2019). Sağlık İşletmelerinde Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yönteminin Uygulanmasını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 22(1), 1-18.

Kaplan, R.S. ve Anderson, S.R. (2007). *Time-Driven Activit-Based Costing A Simpler and More Powerful Path To Higher Profits*. ABD: Harvard Business School Publishing Corporation

Kızılyalçın, A. (2020). TR Dizinde Taranan Üniversite ve Muhasebe Finansman Dergileri ile Lisansüstü Tezlerde Çağdaş Maliyetleme Yöntemleri (2010/2019). *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 156-175.

Okutmuş, E., Kurar, İ. ve Kahveci, A. (2014). Çağdaş Maliyet Yöntemlerinin Ortaya Çıkışına İlişkin Nitel Bir Araştırma. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(3), 51-77.

Parlak, N. (2020). Muhasebe Denetimine İlişkin Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Mali Çözüm Dergisi*, 30(160), 195-210.

Pazarçeviren, S.Y. ve Ala, T. (2019). Türkiye'de Sağlık Sektöründe Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yöntemlerinin Kullanılmasına Yönelik Literatür Taraması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(3), 417-429.

Şentürk, F. ve Fındık, H. (2015). Türkiye'deki Akademik Araştırma Dergilerinde 2005-2014 Döneminde Muhasebe Alanında Yazılmış Makalelerin Literatür Taraması ve İçerik Analizi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 17(2), 413-436.

Tosunoğlu, B. ve Çam, A.V. (2016.) Türkiye'de Maliyet Alanında Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 7(15), 145-155.

Yeşil, T. ve Akyüz, F. (2018). Muhasebe Alanındaki Ulusal Doktora Tezlerinin Bibliyometrik Analizi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(Özel Sayı), 440-472.